

СЪЮЗ НА ЮРИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ

ЦЕНТРАЛЕН СЪВЕТ

1000 София, ул. "Пиротска" № 7

тел./факс: 0359-2987-83-90

e-mail: sub@sub.bg

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

ИЗХ. № 20/14.07.2020г.

Бж. № 270 КИ

Дата 14.07.20г.

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

С Т А Н О В И Щ Е

НА СЪЮЗА НА ЮРИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 10/2020 Г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 9.06.2020 г. на Съюза на юристите в България е дадена възможност, да предоставят писмено становище по конституционно дело №10/2020 г., образувано по искане на пленума на Върховния касационен съд (ВКС) за установяване на противоконституционност на чл. 28, ал. 1 от Закона за съдебната власт (обн. – ДВ, бр. 64 от 07.08.2007 г., посл. изм. и доп. – ДВ, бр. 11 от 07.02.2020 г.) в частта „или с една степен по-висока от заеманата преди избора длъжност в органите на съдебната власт“.

Със Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (ДВ, бр. 11 от 07.02.2020 г.) е променена редакцията на чл. 28, ал. 1 от ЗСВ, като е регламентирано, че „при изтичане на мандата или при предсрочното му прекратяване на основание чл. 130, ал. 8, т. 1 от Конституцията, изборният член на Висшия съдебен съвет, подал молба до съответната колегия в 14-дневен срок от деня на изтичане или предсрочно прекратяване на мандата, се възстановява на длъжността съдия, прокурор или следовател, заемана преди избора, на равна по степен или с една степен по висока преди избора му.“

С допълнението, предложено след гласуването на законопроекта на първо четене от Народното събрание и преди окончателното му гласуване

на второ четене, освен досегашните две възможности избран член на ВСС да се възстановява на длъжността съдия, прокурор или следовател, заемана преди избора, или на равна по степен длъжност в органите на съдебната власт, е включено ново основание за повишаване в длъжност след прекратяване на мандата, а именно да се възстановява на длъжност с една степен по-висока от преди избора му. По този начин е създаден специален режим на привилегии по отношение на тези от изборните членове на Висшия съдебен съвет, които не са заемали преди избора си магистратска длъжност във върховните инстанции на съдебната власт, да получат кариерен растеж след приключването на мандата им във ВСС, по начин различен от този, който е законово установен за всички останали съдии, прокурори и следователи – чрез конкурс. Това противоречи на чл. 117, ал. 2 от Конституцията, защото създава предпоставки за не почиващи на обективни критерии кадрови решения от характер да обусловят накърняване на независимостта на съдебната власт. Независимостта на съдебната власт е необходимата конституционна предпоставка, за да бъде тя ефективна и безпристрастна, а съществен елемент на тази независимост са редът и условията за назначаване (в това число и повишаване) на съдии, прокурори и следователи.

Единствено по отношение на съдебната власт нейната независимост е прогласена на конституционно ниво (чл. 117, ал. 2, изр. 1 от Конституцията), в изпълнение на което в ЗСВ досега бе възприета философия за конкурсите като единствен начин за кариерното израстване на магистратите и като важна гаранция за осигуряването на тяхната независимост. Възможността част от изборните членове на ВСС да имат различен режим на кариерно израстване от всички останали поставя под съмнение доколко те са били независими и безпристрастни при участието им в гласуването на различни решения в дейността на ВСС, защото въвеждането на своеобразен „кариерен бонус“ поставя тези членове на ВСС в положение на политическа зависимост, с оглед на наличието на 11-членна политическа квота (чл. 130, ал. 3, изр. 1, предл. 1 от Конституцията), избирана от Народното събрание в кадровия орган на съдебната власт. Посоченото изменение в ЗСВ предпоставя структуриране на съдебната система по различни (и неясни) критерии от общоприетия принцип на конкурсно начало. Горното обосновава извод, че с изменението се накърнява функционирането на съдебната система и престижа на съдебната власт.

Това нарушава и балансът между властите, понеже в нарушение на чл. 5, ал. 1 от Конституцията законодателната власт изема функции, които основният закон е възложил на съдебната власт като типично управленска функция (арг. от чл. 84 и чл. 129 от Конституцията). Избраният от законодателя модел в случая не удовлетворява конституционните гаранции за независимост на съдебната власт. С приемане на изменението в чл. 28, ал. 1 от ЗСВ Народното събрание е излязло извън кръга на правомощията си, посочени в чл. 84 и следв. от Конституцията, и е иззело

конституционни правомощия на Висшия съдебен съвет, които са му изрично възложени с разпоредбите на чл. 129 от основния закон. Конституционният статус на ВСС е накърнен и не е гарантиран, когато на законово ниво е заложен и се прилага ненадежден, непрозрачен и неефективен механизъм за вътрешно служебна селекция при преместване и повишаване на кадрите, въз основа на неясни правила и процедури.

С допълнението на чл. 28 от ЗСВ се нарушава и чл. 6, ал. 2, от Конституцията, защото противоречи на въведеният с тази разпоредба принцип на равенство на всички граждани пред закона и недопускане на привилегии, основани на лично и обществено положение. Създаденото ново положение гарантира позиции на част от изборните членове на ВСС (само на тези от тях, които са от магистратската квота и преди избора си не са заемали длъжност във върховните нива на съдебната система), които не биха могли да бъдат обявени на вътрешен конкурс и заети от действащите магистрати в органите на съдебната власт, и по този начин ги поставя в привилегировано положение в нарушение на чл. 6, ал. 2 от Конституцията. Подобно изключение, създаващо неравноправно третиране за част от членовете на ВСС, не може да бъде установено със закон в отклонение от конституционните изисквания, още повече, че ако и ВСС да е част от съдебната власт съгласно конституционния му статус, то членовете му не са магистрати и не осъществяват правораздавателни функции, което прави непропорционално и неравностойно да бъде уредено основание за преминаването им на по-висока длъжност в йерархията на съдебната система.

Чл. 28, ал. 1 от ЗСВ не съответства след допълнението и с разпоредбата на чл. 4, ал. 1 от Конституцията. Елиминирането или редуцирането на основни права или на тяхното упражняване по съображения за целесъобразност е недопустимо, защото нарушава принципа на правовата държава. В правовата държава законодателят е обвързан да урежда сходните случаи по еднакъв начин и подобните случаи да се третират еднотипно, като само по този начин може да се гарантира равенството пред закона и да се осигури справедливост в обществото. Законите следва да обезпечават както правна сигурност, така и справедливост, които са двата основни компонента на принципа на правовата държава, а чл. 28, ал. 1 от ЗСВ в актуалната си редакция ги нарушава и двата.

Новата редакция на чл. 28, ал. 1 от ЗСВ противоречи и на чл. 8 от Конституцията, въвеждащ принципа на разделение на властите на законодателна, изпълнителна и съдебна, защото се създават трудности за функциониране на конституционно установен орган - ВСС, част от съдебната система, при упражняване на управленската му функция по назначаване, повишаване и преместване на длъжност на съдиите, прокурорите и следователите. В този контекст законодателната намеса в правомощията на Висшия съдебен съвет навлиза в изключителна конституционна компетентност на ВСС и пряко противоречи и на чл. 129 от Конституцията. Идеята на конституционния законодател е избирането

на магистратите да става по един и същ начин, което досега бе последователно прокарвано в цялостната уредба в ЗСВ чрез принципа на конкурсно начало на кадровото израстване на съдиите, прокурорите и следователите, и целеше избягване на субективизма при назначаването и издигането на кадри в системата на съдебната власт. Законната регламентация за кариерно израстване в съдебна система е необходимо да бъде трайно регулирана, а не чрез често променяни нормативни актове (и то между първо и второ четене в Парламента), което създава неяснота и води до демотивация на съдии, прокурори и следователи.

По изложените съображения Съюзът на юристите в България изразява становище, че разпоредбата на чл. 28, ал. 1 от Закона за съдебната власт (обн. – ДВ, бр. 64 от 07.08.2007 г., посл. изм. и доп. – ДВ, бр. 11 от 07.02.2020 г.) в частта „или с една степен по-висока от заеманата преди избора длъжност в органите на съдебната власт“, е противоконституционна.

Председател на СЮБ .

Владислав Славов